

Kościóły i inne związki wyznaniowe w Polsce

Kościóły i inne związki wyznaniowe w Polsce – wspólnoty religijne istniejące na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Na początku XXI wieku działają one na mocy przepisów Konstytucji RP o wolności sumienia i religii (m.in. art. 25 i 53) oraz ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania z 17 maja 1989 roku^[1].

Spis treści

Sytuacja przed 1989 r.

Rejestracja związków wyznaniowych od roku 1989

Podstawowa statystyka religii w Polsce na początku XXI wieku

Wspólnoty religijne w Polsce po 1997 r.

 Kościóły i inne związki wyznaniowe liczące co najmniej 10 000 wiernych

 Kościóły i inne związki wyznaniowe liczące od 1000 do 10000 wiernych

 Kościóły i inne związki wyznaniowe liczące do 1000 wiernych

 Kościóły i inne związki wyznaniowe, co do których brak jest niektórych istotnych danych

Krajowe organizacje międzykościelne

Związki wyznaniowe już nieistniejące

Badania dotyczące przekonań religijnych

Uwagi

Przypisy

Bibliografia

Sytuacja przed 1989 r.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w II Rzeczypospolitej siedem wyznań zostało uznanych prawnie. Były to:

1. Kościół katolicki – Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską
2. Żydowski Związek Wyznaniowy– rozporządzenie Ministra WRiOP z dnia 5 kwietnia 1928 roku^[2].
3. Wschodni Kościół Staroobrzędowy – uznany rozporządzeniem Prezydenta z dnia 22 marca 1928 roku^[3].
4. Muzułmański Związek Religijny – ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 roku^[3]
5. Karaimski Związek Religijny – ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 roku^[3]
6. Kościół Ewangelicko-Augsburski – działał w oparciu o dekret Prezydenta z dnia 25 listopada 1936 roku^[4].
7. Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny – podstawą prawną był dekret Prezydenta RP z dnia 18 listopada 1938 roku^[5].

Przed II wojną światową, podczas spisu ludności w roku 1931 w RP największe grupy wyznaniowe stanowili wyznawcy 5 wyznań: katolicy obrządku łacińskiego (64,8%), prawosławni (11,8%), grekokatolicy (10,4%), wyznawcy judaizmu (9,8%) i protestanci (2,6%) – łącznie ponad 99% ludności. Zmiany jakie zaszły po II wojnie światowej spowodowały, że Polska stała się państwem w znacznej mierze jednorodnym pod względem wyznaniowym, w którym od 86,7 do 95,5% ludności stanowią katolicy (udział procentowy jest zależny od przyjętych metod badawczych). Wpływ na ten stan miało kilka wydarzeń historycznych: utrata Kresów Wschodnich zamieszkałych w znacznej mierze przez ludność prawosławną, ucieczki i wysiedlenia protestantów z Ziemi Zachodnich i Północnych, wymordowanie przez Niemców prawie całej ludności żydowskiej wyznającej judaizm, emigracja do Niemiec dalszych grup ludności głównie protestanckiej z Ziemi Zachodnich i Północnych w wyniku represji państwowych oraz emigracja po marcu 1968 roku ocalałej podczas II wojny światowej ludności żydowskiej^[6].

Wkrótce po II wojnie światowej zarejestrowano 4 związki wyznaniowe:

1. Kościół Metodystów – 5 września 1945
2. Polski Kościół Katolicko-Narodowy – 1 lutego 1946
3. Unia Zborów Adwentystów Dnia Siódmego – 26 kwietnia 1946
4. Polski Kościół Ewangelicznych Chrześcijan Baptystów – 5 maja 1946.

Rejestracja tych czterech wyznań była wynikiem legalnego działania wymienionych Kościołów w warunkach okupacji hitlerowskiej^[7].

Następnie zarejestrowano:

1. Polski Kościół Starokatolicki – 5 września 1947 (zdelegalizowany w roku 1965)
2. Kościół Starokatolicki Mariawitów w RP – 5 września 1947 (potwierdzenie 31 października 1967)

Kolejne o rejestrację przeprowadzano dopiero po zmianach politycznych jakie nastąpiły w październiku 1956 roku.

Na podstawie Dekretu o stosunku państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej z 9 lutego 1953 zastąpionego dekretem z 31 grudnia 1956 określono warunki obsadzania stanowisk duchownych. Zgodnie z art. 9 ustawy przepisy tego dekretu zastosowano również do innych Kościołów i związków wyznaniowych^[8]. W rezultacie rejestracja wyznania oznaczała poddanie się związków wyznaniowych nadzorowi władz, co skutkowało uzależnieniem składanych nominacji obsadzania stanowisk duchownych od zgody organów państwowych, a także zgodę na akceptowanie składania ślubowania przez duchownych na wierność ateistycznej władzy przed objęciem stanowiska. Od 1953 roku duchowni zarejestrowanych związków wyznaniowych składali ślubowanie o treści: „Ślubuję uroczyście dochować wierności Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przestrzegać jej porządku prawnego i nie przedsięwziąć niczego, co mogłoby zagrażać dobru Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”^[9].

W 1987 roku w Polsce Ludowej działało 36 zarejestrowanych związków wyznaniowych o zasięgu ogólnokrajowym^[a] oraz 4 o zasięgu lokalnym^[b]. Jedyńm niezarejestrowanym związkiem o zasięgu ogólnokrajowym byli Świadkowie Jehowy^[10].

Rejestracja związków wyznaniowych od roku 1989

Na podstawie art. 37 ustawy z dnia 17 maja 1989 roku o gwarancjach wolności sumienia i wyznania prawną rejestracją związków wyznaniowych na terenie RP zajmuje się minister właściwy do spraw wyznań religijnych (obecnie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji), prowadzący *rejestr kościołów i innych związków wyznaniowych*^[11] oraz *wykaz Kościołów i innych związków wyznaniowych działających na podstawie odrębnych ustaw*. Wspomniana rejestracja nie jest jednak konieczna, jeśli chodzi o swobodę odbywania praktyk religijnych. Obowiązujące prawo każdemu bowiem zapewnia wolność wyznania, głoszenia i sprawowania kultu religijnego (bez różnicy, czy wyznanie jest formalnie zarejestrowane, czy też nie).

Z chwilą wpisu do rejestru kościołów lub inny związek wyznaniowy uzyskuje jednak, jako całość, osobowość prawną oraz korzysta ze wszystkich uprawnień i podlega obowiązkom określonym w ustawach^[12].

Prawo do złożenia wniosku o wpis do rejestru przysługuje 100 obywatelom polskim posiadającym pełną zdolność do czynności prawnych, którzy składają listę zawierającą ich notarialnie poświadczone podpisy^[13]. Wniosek powinien zawierać m.in. statut związku wyznaniowego^[14].

Podstawowa statystyka religii w Polsce na początku XXI wieku

Dane GUS na koniec 2011 roku^{[c][d][15]}:

1. katolicyzm – 86,9% (gł. Kościół rzymskokatolicki – 86,7%, Kościół greckokatolicki – 0,14%, starokatolicyzm – 0,12%)
2. prawosławie – 1,31% (gł. Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny – 1,31%)
3. protestantyzm – 0,38% (gł. luteranie i ewangelicy reformowani – 0,18%, zielonoświątkowcy – 0,09%, pozostali ewangelikalni chrześcijanie – 0,07%, adwentyści i inne grupy – 0,04%)
4. Świadkowie Jehowy – 0,34%
5. buddyzm – ok. 0,04%
6. islam – 0,013%
7. rodzimowierstwo – ok. 0,01%
8. judaizm – 0,004%

Zgodnie z wynikiem badań Instytutu Gallupa z 2014 roku Polska należy do najbardziej religijnych krajów w Europie. W wyznaniach mniejszościowych w zasadzie nie występuje znaczący wzrost liczby członków. Jednak same kryteria członkostwa w Kościele katolickim czy w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym są wyraźnie niewyśrubowane^[e]. Wynika stąd, że formalna liczba wyznawców katolicyzmu w żadnym stopniu nie odzwierciedla rzeczywistej aktywności religijnej jego członków ani tym bardziej nie świadczy o internalizacji podstawowych zasad doktrynalnych i moralnych wśród członków tego wyznania. Nastąpił natomiast wyraźny wzrost w grupie osób szeroko rozumianych jako bezwyznaniowe^[16].

Wspólnoty religijne w Polsce po 1997 r.

W Polsce 15 Kościołów i innych związków wyznaniowych działa na podstawie odrębnych ustaw. Są to: Kościół katolicki^[f], Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny^[g], Kościół Ewangelicko-Augsburski w Rzeczypospolitej Polskiej^[h], Kościół Ewangelicko-Reformowany w Rzeczypospolitej Polskiej^[i], Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w Rzeczypospolitej Polskiej^[j], Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej^[k], Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej^[l], Kościół Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej^[m], Kościół Starokatolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej^[n], Kościół Katolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej^[o], Kościół Zielonoświątkowy w Rzeczypospolitej Polskiej^[p], Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej^[q], Wschodni Kościół Staroobrzędowy^[r], Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej^[s] oraz Karański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej^{[t][17]}.

Na koniec 2014 roku baza Głównego Urzędu Statystycznego obejmowała dane dotyczące 196 kościołów i wyznań^[18]. Wykaz Kościołów i innych związków wyznaniowych działających na podstawie odrębnych ustaw lub wpisanych do rejestru MSWiA:

Kościóły i inne związki wyznaniowe liczące co najmniej 10 000 wiernych

Nazwa	Zwierzchnik	Liczba wiernych w 2017 roku	Opis	Zdjęcie siedziby
<p><u>Kościół Katolicki w RP obrządek łaciński (rzymskokatolicki, łaciński)</u></p>	<p>Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski: abp Stanisław Gądecki, metropolita poznański</p>	<p>32,91 mln ochrzczonych^[19]</p>	<p>Część Kościoła katolickiego, opierającą liturgię na obrządku <u>łacińskim</u> i liturgiach bliskich oraz pochodnych. Głową Kościoła jest <u>papież</u>, Biskup Kościoła Rzymskiego, który posiada najwyższą, pełną, bezpośrednią i powszechną władzę zwyczajną w kościele katolickim, którą może wykonywać zawsze w sposób nieskrępowany. Uznawany jest przez członków Kościoła rzymskokatolickiego za następcę Apostoła Piotra oraz zastępcę Chrystusa na ziemi. Najwyższym zgromadzeniem w Kościele jest Sobór powszechny wszystkich biskupów w sprawach najwyższej wagi. Przewodniczy mu papież, wszystkie uchwały soboru podlegają zatwierdzeniu przez papieża. Do tej pory według Kościoła rzymskokatolickiego odbyło się 21 soborów powszechnych.</p> <p>W kościele rzymskokatolickim w Polsce czołową rolę odgrywa Konferencja Episkopatu Polski, którą tworzą <u>arcybiskupi-metropolici</u>, <u>biskupi ordynariusze</u> i <u>biskupi pomocniczy</u>. Honorowo w Kościele katolickim w Polsce wyróżnia się spośród <u>episkopatu</u> godność <u>prymasa Polski</u>, nie ma ona jednak aktualnie znaczenia prawnego. Podstawowymi jednostkami administracyjnymi w strukturze Kościoła katolickiego są <u>diecezje</u> i <u>parafie</u>, a pomocniczymi <u>metropolie</u> i <u>dekanaty</u>.</p> <p>Duchowni rzymskokatolicki żyją w <u>celibacie</u>, a kapłanem może być tylko <u>mężczyzna</u>. Kościół katolicki uznaje <u>kult świętych</u>, <u>kult Maryi</u>, <u>kult obrazów</u> i <u>relikwii</u> oraz modlitwy za zmarłych. Przyjmuje wiarę w <u>czyściec</u>, <u>realną obecność Chrystusa w Eucharystii</u>.</p>	 <p>Rzymskokatolicka Archikatedra Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Gnieźnie</p>
<p><u>Polski</u></p>	<p>abp <u>Sawa</u>,</p>	<p>156 tys. według</p>	<p><u>Prawosławie</u> to drugi obok</p>	

<p><u>Autokefaliczny Kościół Prawosławny</u></p>	<p>metropolita warszawski i całej Polski</p>	<p>spisu powszechnego^[20] (504,4 tys. wiernych deklarowanych przez PAKP^[21])</p>	<p>katolicyzmu główny starożytny nurt chrześcijaństwa. Istotne znaczenie dla jego odrębności miała Wielka schizma wschodnia. Kościoły prawosławne opierają się na Wschodniej Tradycji Kościoła, odrzucając doktrynę o czyściu i nieomylności papieża. Kościoły narodowe są autokefaliczne. Wierni Kościoła prawosławnego przyjmują Eucharystię pod postaciami chleba i wina. Diakonów i prezbiterów nie obowiązuje celibat. Kościół uznaje modlitwy za zmarłych oraz 7 sakramentów świętych i liczne sakramentalia.</p> <p><u>Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny</u> to jeden z kanonicznych <u>Kościółów prawosławnych</u>, obejmujący swoją jurysdykcją parafie na terenie Polski.</p>	 <p><u>Sobór Metropolitalny św. Marii Magdaleny w Warszawie</u></p>
<p><u>Świadkowie Jehowy w Polsce</u></p>	<p>Komitet Oddziału</p>	<p>118,8 tys. głosicieli^[19]</p>	<p>Związek wyznaniowy głoszący, że jedynym Wszechmocnym Bogiem-Stwórcą jest Jehowa i uznający Jezusa Chrystusa za jednorodzonego Syna Bożego. Wiosną (data „ruchoma”) obchodzą jedyne święto: Wieczерę Pańską (Pamiętkę) w rocznicę śmierci Jezusa – według kalendarza księżycowego. Świadkowie Jehowy znani są z działalności ewangelizacyjnej i wielu swoich publikacji (w tym czasopism: „Strażnica Zwiastująca Królestwo Jehowy” oraz „Przebudźcie się!”), które nieodpłatnie rozpowszechniają.</p>	 <p><u>Biuro Oddziału Świadków Jehowy w Polsce w Nadarzynie</u></p>
<p><u>Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP (luterański)</u></p>	<p>bp Jerzy Samiec, Biskup Kościoła</p>	<p>61,3 tys. wiernych^[19]</p>	<p>Kościół Ewangelicko-Augsburski opiera swoją wiarę na pięciu filarach: tylko Biblia, tylko Chrystus, tylko Słowo, tylko wiara i tylko łaska. Najistotniejszą z nich jest zasada „Tylko Chrystus”, której podporządkowane są wszystkie inne. Wierni wierzą w jednego Boga oraz w to, że tylko Jezus Chrystus jest jedynym pośrednikiem między Bogiem a człowiekiem, który przyjmuje zbawienie z darowanej łaski, bez własnej zasługi, poprzez wiarę w Jezusa. Uznaje niedzielę za dzień święty. Na nabożeństwach odbywa się spowiedź ogólna przed Chrystusem. Istnieją dwa sakramenty: Chrzest i Eucharystia. Kościół praktykuje chrzest niemowląt, a Eucharystia, nazywana również Wieczерą Pańską lub Sakramentem Ołtarza, udzielana jest pod dwiema postaciami chleba i wina. W nauce o usprawiedliwieniu podkreśla, że nie zbawiają uczynki, a jedynie wiara w usprawiedliwiające dzieło Chrystusa, dokonane na krzyżu.</p>	 <p><u>Kościół Św. Trójcy w Warszawie</u></p>

			Odrzuca kult świętych – modlić wolno się tylko do Trójjedynego Boga.	
<u>Kościół Greckokatolicki w Polsce</u>	abp Eugeniusz Popowicz	55 tys. wiernych ^[19]	Kościół greckokatolickie to zbiorcza nazwa Kościołów katolickich obrządku bizantyjskiego, których głową jest papież, Biskup Kościoła Rzymskiego. Określenie <i>greckokatolicki</i> pozwala odróżnić je od kościołów katolickich innych tradycji – przede wszystkim od Kościoła rzymskokatolickiego (<i>łacińskiego</i>), jak również od Kościołów tradycji syryjskiej i koptyjskiej. Wraz z tymi ostatnimi Kościoły greckokatolickie należą do katolickich Kościołów wschodnich. Polscy biskupi greckokatolicy wchodzi w skład Konferencji Episkopatu Polski ^[22] . Kościół Greckokatolicki w Polsce jest częścią Kościoła katolickiego obrządku bizantyjsko-ukraińskiego	 <p>Cerkiew św. Onufrego w Wisłoku Wielkim</p>
<u>Kościół Zielonoświątkowy</u>	bp Marek Kamiński	24,0 tys. wiernych ^[19]	Istotną cechą pobożności zielonoświątkowej jest głośna modlitwa (indywidualna i wspólna) w czasie nabożeństw. W modlitwie może pojawić się glosolalia (mówienie w innym, niewyuczonym języku), a także prorocтва i poselstwa. Zielonoświątkowcy nie uznają nieomyślności papieża oraz kultu Maryi i świętych. Chrzest przyjmują przez zanurzenie w wieku świadomym.	 <p>Kościół Zielonoświątkowy przy ul. Miłej we Wrocławiu</p>
<u>Kościół Starokatolicki Mariawitów w RP</u>	bp Maria Karol Babi	22,8 tys. wiernych ^[19]	Mariawityzm wyodrębnił się z polskiego Kościoła rzymskokatolickiego w 1906 roku. Powodem secesji było niezaakceptowanie przez hierarchię polską i papieża w Rzymie działalności Zgromadzenia Kapłanów Mariawitów, które powstało na skutek objawienia Dzieła Wielkiego Miłosierdzia, jakie otrzymała siostra zakonna Maria Franciszka Kozłowska 2 sierpnia 1893 roku w Płocku. Kościół opiera się na starodawnych katolickich zasadach wiary i moralności zawartych w Piśmie Świętym, dekretach siedmiu pierwszych soborów powszechnych i objawieniach św. Marii Franciszki Kozłowskiej. Głównym zadaniem mariawitów jest szerzenie	 <p>Świątynia Miłosierdzia i Miłości w Płocku</p>

			<p>czci dla <u>Przenajświętszego Sakramentu</u>, co się wyraża w częstym przyjmowaniu <u>Komunii Świętej</u> pod postaciami chleba i wina, a także na odprawianiu <u>adoracji ubłagania</u>. Istnieją dwie formy spowiedzi: uszna i ogólna przed Chrystusem z rozgrzeszeniem kapłana. W Kościele mariawitów istnieje dobrowolny celibat, są duchowni żonaci i zamężne duchowne i celibatariusze. Mariawici jako pierwsi odprawili <u>Mszę św. w języku polskim</u>. Była to <u>pasterka</u> sprawowana w <u>płockiej kaplicy mariawickiej</u> w 1907 roku. Wszystkie postęgi w Kościele są bezpłatne, duchowieństwu wolno jest przyjmować dobrowolne ofiary za postęgi religijne, ale nie może ich żądać. Kościół Starokatolicki Mariawitów jest członkiem licznych organizacji <u>ekumenicznych</u>, utrzymuje przyjazne stosunki z <u>Kościołami Unii Utrechckiej</u>.</p>	
<p><u>Kościół Polskokatolicki w RP</u></p>	<p>bp Wiktor <u>Wysoczański</u></p>	<p>18,0 tys. wiernych^[19]</p>	<p>Nauka Kościoła Polskokatolickiego opiera się na teologii starokatolickiej, w wersji <u>polskokatolickiej</u>. Jest to wyznanie wyrosłe w <u>Stanach Zjednoczonych</u> wśród polskich emigrantów w końcu XIX wieku, utworzone przez biskupa <u>Franciszka Hodura</u>. Do Polski zostało przeniesione w latach 20. poprzedniego wieku. Liturgia Kościoła Polskokatolickiego w RP jest zbliżona do liturgii Kościoła <u>rzymskokatolickiego</u>. Duchownych polskokatolickich nie obowiązuje celibat, istnieją dwie formy spowiedzi uszna oraz ogólna z rozgrzeszeniem kapłana. Wierni mogą przyjmować komunię pod dwiema postaciami.</p>	 <p><u>Katedra św. Ducha w Warszawie</u></p>

Kościóły i inne związki wyznaniowe liczące od 1000 do 10000 wiernych

Nazwa	Zwierzchnik	Liczba wiernych w 2016 roku	Opis	Zdjęcie siedziby
<p><u>Kościół Adwentystów Dnia Siódmego</u></p>	<p><u>Ryszard Jankowski</u></p>	<p>9,6 tys. wiernych i sympatyków^[21]</p>	<p>Kościół Adwentystów Dnia Siódmego jest <u>Kościółem chrześcijańskim</u>, wywodzącym się z grona denominacji protestanckich w wyniku <u>przebudzenia adwentowego</u>, jakie miało miejsce w pierwszej połowie XIX wieku na terenie Ameryki Północnej.</p> <p>Adwentyści dnia siódmego deklarują wyznawanie zasad protestantyzmu tj. uznawanie Biblii za najwyższy autorytet religijny (zasada <i>Sola Scriptura</i>), głoszenie zbawienia jako daru łaski (zasada <i>Sola Gratia</i>) i jedynie za pośrednictwem Jezusa Chrystusa (zasada <i>Solus Christus</i>). Adwentyści postrzegają świat jako miejsce wielkiego boju między Bogiem a Szatanem, w który włączona jest cała ludzkość. Akceptują doktrynę trynitaryzmu, świętują biblijny szabat – sobotę, nie praktykują kultu świętych, obrazów i figur.</p>	 <p>Dom modlitwy adwentystów dnia siódmego w Poznaniu</p>
<p><u>Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu</u></p>	<p>Michał Siwek</p>	<p>8,3 tys. wiernych (2011)^[15]</p>	<p>Celem Związku jest udostępnianie w nowoczesny sposób buddyjskich nauk wadźrajany (Diamentowej Drogi). Od czerwca 1992 roku wspólnota wydaje magazyn „Diamentowa Droga”. Związek nie podlega żadnym organizacjom zagranicznym, chociaż stanowi część ogólnoświatowej sieci ośrodków buddyzmu wadźrajany należących do linii <u>Karma Kagyu</u> – jednej z czterech <u>głównych tradycji buddyzmu tybetańskiego</u>.</p>	 <p><u>Stupa w Kucharach</u></p>
<p><u>Kościół Nowoapostolski w Polsce</u></p>		<p>5,4 tys. wiernych^[21]</p>	<p>Kościół Nowoapostolski widzi swoje powołanie w duszpasterstwie i w zwiastowaniu Ewangelii oraz oczekuje od swoich wiernych sumiennego, z poczuciem odpowiedzialności, wywiązywania się z powierzonych i przyjętych obowiązków w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.</p>	 <p>Kościół Nowoapostolski w <u>Ostródzie</u></p>

			Wspólnota ta głosi, iż Kościół założony przez Jezusa Chrystusa i prowadzony przez apostołów był „Apostolski”. Kościół Nowoapostolski jako duchowa kontynuacja pierwotnego Kościoła pragnie być zupełnie z nim zgodny.	
<u>Kościół Chrześcijan Baptystów</u>	Przewodniczący Rady Kościoła: <u>prezbiter Mateusz Wichary</u>	5,4 tys. członków ^[21]	Cechą charakterystyczną tego Kościoła jest <u>chrzest na wyznanie wiary poprzez zanurzenie</u> . Wiara jest dla baptystów sprawą świadomego wyboru, stąd nikogo ich zdaniem nie wolno przymuszać do identyfikacji religijnej.	 <u>Kaplica I Zboru Chrześcijan Baptystów „Wspólnota Nowego Narodzenia” w Poznaniu</u>
<u>Kościół Chrystusowy w RP</u>	<u>Andrzej Bajęński</u>	5,4 tys. wiernych ^[21]	Kościół protestancki o charakterze ewangelikalnym, wywodzący się z tradycji Kościołów Chrystusowych (campbellitów), która głosiła powrót do nauki Biblii, wierność Jezusowi i wykonywanie woli Bożej.	
<u>Kościół Boży w Chrystusie</u>	<u>Andrzej Nędzusiak</u>	4,9 tys. wiernych ^[21]	Zasady wiary Kościoła Bożego w Chrystusie są zbliżone do zasad przyjętych przez Kościół zielonoświątkowy i inne wspólnoty o podobnym charakterze. Podstawą wszelkiego działania oraz nauczania jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Duży nacisk kładziony jest na potrzebę osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem (nowe narodzenie) i wiarę w to, że Jezus daje darmo (nie za uczynki) przebaczenie grzechów i zbawienie każdemu, kto odwraca się od swojego grzechu i oddaje swoje życie w <u>Boże ręce</u> .	
<u>Kościół Ewangelicko- Metodystyczny w RP</u>	ks. <u>Andrzej Malicki</u>	4,4 tys. wiernych ^[21]	W doktrynie i praktyce <u>metodyzm</u> stanowi ogniwo pośrednie między tradycyjnymi Kościołami protestanckimi (luteranckimi, kalwińskimi) a ugrupowaniami tzw. Kościołów wolnych (zwłaszcza denominacje baptystyczne, zielonoświątkowe i należące do tzw. ruchu uświęceniowego). Podstawą doktrynalną, obok Biblii stanowią pisma <u>Johna Wesleya</u> .	 <u>Kościół św. Krzyża w Poznaniu</u>
<u>Rodzimy Kościół Polski</u>		ok. 4 tys. wiernych (2011) ^[15]	Rodzimowierczy związek <u>wyznaniowy</u> , nawiązujący do etnicznych, przedchrześcijańskich wierzeń <u>Słowian</u> . Wiara Rodzimego	

			<p>Kościół Polskiego z jednej strony opiera się na henoteizmie, a z drugiej na syntezie panteizmu (czy nawet panenteizmu) i politeizmu – czyli na przekonaniu, że o losie świata decyduje siła kosmiczna zwana Bogiem Najwyższym (przez część rodzimowierców z RKP utożsamianym z Metawszechświatem), którego poszczególnymi przejawami (kolejnymi wcieleniami) są inni, pomniejsi bogowie.</p>	 <p>Chram Mazowiecki RKP</p>
<p>Liga Muzułmańska w RP</p>	<p>Przewodniczący Youssef Chadid</p>	<p>3,8 tys. wiernych (2011)^[15]</p>		
<p>Kościół Ewangelicko-Reformowany</p>	<p>bp Marek Izdebski</p>	<p>3,4 tys. wiernych^[21]</p>	<p>Kościół nawiązujący głównie do nauki Ulryka Zwingliego i Jana Kalwina. Jego zasady wiary wyrażone są w <i>Katechizmie Heidelberskim</i> z 1563 oraz <i>Konfesji sandomierskiej</i> z 1570 roku. Formy kultu reguluje <i>Agenda Gdańska</i> z 1637 roku. Podstawą wiary jest Biblia, natomiast tradycja podlega stałej rewizji według zasady <i>Ecclesia reformata et semper reformanda</i>; odrzucona jest doktryna o nieomyślności widzialnego Kościoła. Kalwinizm przyjmuje naukę o predestynacji. Praktykowany jest chrzest dzieci.</p>	 <p>Kościół ewangelicko-reformowany w Łodzi</p>
<p>Kościół Wolnych Chrześcijan w RP</p>	<p>Jerzy Karzełek</p>	<p>3,1 tys. wiernych^[21]</p>	<p>Wolni chrześcijanie wierzą w trójjedynego Boga, a za podstawę swojej wiary uznają 39 kanonicznych ksiąg Starego Testamentu i 27 kanonicznych ksiąg Nowego Testamentu. Praktykowana jest wiara w zmartwychwstanie ciała, pochwycenie wierzących i powtórne przyjsię Jezusa Chrystusa na ziemię oraz ustanowienie przez Niego Tysiącletniego Królestwa.</p>	 <p>Zbór Kościoła Wolnych Chrześcijan w Lublinie</p>
<p>Misja Buddyjska – Trzy Schronienia w Polsce</p>	<p>Daiko Kanzen Osho (Jeremi Szczęsny-Maślankowski)</p>	<p>2,6 tys. wiernych (2008)^[15]</p>	<p>Misja Buddyjska powstała w 1992 roku, została formalnie zarejestrowana w 1995. Cel jaki stawia sobie Misja, to rozpowszechnienie nauk buddyjskich różnych tradycji oraz edukacja polskich mnichów. W tym celu wspomaga tworzenie lokalnych świątyń i ośrodków świeckich w całej Polsce (jest ich w sumie 21), zaprasza również nauczycieli z krajów buddyjskich takich jak Japonia, czy Tybet.</p>	
<p>Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny</p>	<p>Przemysław Jaźwiński</p>	<p>2,4 tys. wyznawców^[21]</p>	<p>Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny, powszechnie znane jako ruch Hare Kryszna, to nowy ruch religijny założony przez Bhaktivedantę Swamiego w Nowym Jorku w roku 1966.</p>	

				Świątynia Czarnowie	w
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan w RP	Cezary Komisarz	2,1 tys. wiernych ^[21]	Kościół Ewangelicznych Chrześcijan należy do rodziny tzw. wolnych kościołów protestanckich. Jego zasady wiary opierają się na nauczaniu Jezusa i apostołów, zapisanym w Nowym Testamencie, i odwołują się do ideałów pierwszych chrześcijan. Ewangeliczni chrześcijanie utożsamiają się również z ideami Reformacji, będącej „powrotem do źródła”, którym dla chrześcijan jest Pismo Święte. Wierzą, że naśladowanie Jezusa jest nie tylko religią, ale – przede wszystkim – sposobem życia zaspakajającym najgłębsze potrzeby człowieka; podkreślają też konieczność nawrócenia jako świadomej, osobistej decyzji, która nie może być dziedziczona po rodzicach lub zastąpiona religijnymi obrzędami.		Kościół Ewangelicznych Chrześcijan – Zbór w Toruniu
Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang w Polsce	Przewodniczący Waldemar Zych	1954 wiernych ^[21]	Wyznawcy praktykują buddyzm tybetański według tradycji szkoły Karma Kamtżang, znanej też pod nazwą Karma Kagyu.		
Kościół Katolicki Mariawitów w RP	biskupka Damiana Maria Beatrycze Szulgowicz	1845 ^[21]	Kościół Katolicki Mariawitów jest odłamem od Kościoła Starokatolickiego Mariawitów. Po śmierci św. Marii Franciszki cała władza zwierzchnia w Kościele mariawitów przeszła w ręce jej najbliższego współpracownika – arcybiskupa Jana Marii Michała Kowalskiego. W roku 1924 zniósł on celibat duchownych, a kilka lat później wprowadził kapłaństwo kobiet. Zniesiono także spowiedź uszną, posty, zwyczaj święcenia przedmiotów. Reform tych nie zaakceptowali wszyscy mariawici, toteż w roku 1935 doszło do rozłamu. Abp Kowalski ze swoimi współpracownikami wyjechał do Felicjanowa, by utworzyć tam Kościół Katolicki Mariawitów. W Kościele istnieje silny kult Mateczki Kozłowskiej i Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, duchowieństwo składa się wyłącznie z kobiet, a w wielu placówkach nabożeństwa odprawiają kapłani ludowi.		Klasztor mariawicki w Felicjanowie
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	Henryk Szarkowicz	1789 wiernych ^[21]	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego powstało po podziałach w ruchu Badaczy Pisma Świętego, które nastąpiły po śmierci Charlesa T. Russella.		
Kościół Chrystusowy		1706 wiernych (2012) ^[21]	Kościół Chrystusowy w Polsce to chrześcijański kościół protestancki o charakterze ewangelicznym (ale nie jest		

			członkiem <u>Aliansu Ewangelicznego w RP</u>). Należy do nurtu <u>Kościółów Chrystusowych</u> (tzw. campbellitów); zorganizowany <u>kongregacyjalnie</u> (zборы posiadają autonomię). Siedzibą władz Kościoła jest miasto Sopot.	
<u>Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich</u>	Mateusz Turek	1659 wiernych ^[21]	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich, mormońska grupa wyznaniowa powstała w 1830 roku w miejscowości Stanach <u>Zjednoczonych</u> . Pierwotna nazwa brzmiała <i>Kościół Chrystusa</i> , lecz zmieniono ją dla odróżnienia od innych kościołów chrześcijańskich. Założycielem i pierwszym prorokiem Kościoła był Joseph Smith Jr. Wyznawcy nazywani są potocznie mormonami (choć nazwa ta obejmuje również inne denominacje oparte na naukach Josepha Smitha).	 Kaplica Kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Warszawie
<u>Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa</u>	Prezbiter Naczelny Roman Jawdyk	1588 wiernych (1994) ^[15]		
<u>Świecki Ruch Misyjny „Epifania”</u>	Henryk Olekszy	1338 wiernych ^[21]	Świecki Ruch Misyjny Epifania jest częścią międzynarodowego ruchu religijnego: <i>Laymen’s Home Missionary Movement</i> (<i>Świecko Domowy Ruch Misjonarski</i>). Ruch ten wywodzi się z milleryzmu, powstał w 1920 roku po podziałach w ruchu <u>Badaczy Pisma Świętego</u> , które nastąpiły po śmierci Charlesa T. Russella. Założycielem ruchu był Paul S.L. Johnson, który sprawował urząd opiekuna wykonawczego i dyrektora <i>LHMM</i> aż do swojej śmierci w roku 1950. Po nim funkcję tę pełnili: Jolly, Gohlke, Hedman, Herzig i Snyder.	 Dom modlitwy w Poznaniu
<u>Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej</u>	Andrzej Jeziernicki	1310 wiernych ^[21]	<u>Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej</u> jako wspólnota o charakterze pentekostalnym podkreśla znaczenie Pisma Świętego (Starego i Nowego Testamentu) jako najważniejszego autorytetu co do wiary i życia. Członkami wspólnot stają się <u>chrześcijanie</u> , którzy świadomie przyjęli Jezusa jako swojego Pana i Zbawiciela, czyli przeżyli <u>nawrócenie</u> .	 Budynek, w którym mieści się zbor Kościoła Chrześcijan Wiary Ewangelicznej w Cieszynie
<u>Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP</u>	Lesław Piszewski; Naczelny Rabin Polski: Michael Schudrich	1222 wiernych (2011) ^[15]	Podstawą judaizmu jest wiara w jednego Boga (osobowego, niepodzielnego, będącego bytem niematerialnym, bezcielesnym i wiecznym), będącego nie tylko stwórcą świata, także jego stałym „nadzorcą”, czy też „opiekunem”. Bóg ten zawarł z ludem Izraela wieczyste przymierze, obiecując ochronę i pomoc w zamian za	 Synagoga Reicherów w Łodzi

			podporządkowanie się nakazom Boga.	
<u>Wschodni Kościół Staroobrzędowy</u>	Przewodniczący Naczelnej Rady Kościoła: Janusz Jewdokimow	1006 wiernych (2011) ^[15]	Doktryna staroobrzędowców bezpopowców, opiera się na Piśmie Świętym, doktrynie o Trójcy Świętej, sukcesji apostołskiej, uznaniu siedmiu sakramentów, kultu świętych i Maryi, uznaje się chrzest niemowląt i modlitwę za zmarłych. Spowiedź odbywa się raz do roku, w pierwszym albo drugim tygodniu wielkiego postu. Staroobrzędowcom nie wolno pić alkoholu i herbaty ani palić papierosów. Mężczyźni muszą nosić brody.	 <p>Molenna Wodziłkach</p>

Kościóły i inne związki wyznaniowe liczące do 1000 wiernych

Nazwa	Zwierzchnik	Liczba wiernych w 2016 roku	Opis	Zdjęcie siedziby
Muzułmański Związek Religijny w RP	Mufti Tomasz Miśkiewicz	773 wiernych (2015) ^[21]	Muzułmańskie Gminy Wyznaniowe są częścią struktury organizacyjnej Muzułmańskiego Związku Religijnego. Każda gmina ma siedzibę i podległe określone terytorium. Gminy organizują życie religijne swoich członków. Gmina posiada osobowość prawną.	 <p>Meczet w Kruszyńianach</p>
Kościół Katolicki w RP obrządek ormiański (ormiańskokatolicki)	kardynał Kazimierz Nycz, metropolita warszawski	670 wiernych ^[21]	Obrządek ormiański wywodzi się z Armenii i ma dwa główne rytę – libański i lwowski , z których oba znane są w Polsce. Charakterystyczny jest język <u>grabar</u> (staroormiański), który zachował się tylko w modlitwach. Inną cechą wyróżniającą jest dominacja śpiewu (podstawą jest śpiew chóru), szaty liturgiczne księdza, wydłużony czas liturgii do 1,5 godziny oraz ustawienie kapłana „tyłem do wiernych”, czyli w kierunku wschodnim. Różnicę możemy również zauważyć w sakramentach świętych. W obrzędku łacińskim dziecko otrzymuje na początku swojego życia chrzest, a po osiągnięciu pewnej dojrzałości i wiedzy religijnej przystępuje do sakramentu bierzmowania. W obrzędku ormiańskim oba te sakramenty udzielane są jednocześnie już w wieku niemowlęcym. Księża ormiańscy są obowiązani nosić brody.	 <p>Kościół ormiańskokatolicki Trójcy Świętej w Gliwicach</p>
Kościół Boży w Polsce	pastor główny Maciej Starczewski	601 wiernych (2011) ^[15]	Wywodzi się z grupy odnowy charyzmatycznej działającej do 1991 r. w ramach Kościoła katolickiego. Należy do rodziny <i>Church of God</i> (siedziba w Cleveland USA), najstarszej zielonoświątkowej denominacji, założonej w 1886 r. Do 2002 r. Kościół działał pod nazwą Kościół Jezusa Chrystusa w Krakowie, a następnie jako Kościół Wiary ^[15] .	
Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	Tadeusz Krzok	600 wiernych ^[21]	Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa jak wskazuje nazwa ma charakter ewangeliczny, co oznacza, że swe wyznanie wiary opiera wyłącznie na treści Pisma Świętego. Wspólnota powstała na początku XX wieku, kiedy to w łonie Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego doszło do religijnego przebudzenia o charakterze zielonoświątkowym. Początki wspólnoty sięgają roku 1910, kiedy powstał zarejestrowany przez władze Austro-Węgier „Związek Stanowczych Chrześcijan”. W	 <p>Dom modlitwy Ewangelicznej Wspólnoty Zielonoświątkowej w Woli Piotrowej</p>

			1981 r. dokonano rejestracji (w Polsce) pod nazwą „Protestancka Wspólnota Regionu Bieszczadzkiego – Kościół Zielonoświątkowy”, a obecną nazwę Wspólnota nosi od 1988 ^[23] .	
<u>Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”</u>	Elżbieta Dorota Serwin	592 wiernych ^[21]	Misja Czaitanii to nowy ruch religijny założony w 1977 roku przez Chrisa Butlera poprzez wyodrębnienie z Międzynarodowego Towarzystwa Świadomości Kryszny. Propaguje kult Kryszny, którego uważają za tożsamego z Wisznu, najwyższą formą Boga. Nazwa „Misja Czaitanii” odnosi się do Čajtanji Mahaprabhu, uważanego za inkarnację Kryszny.	
<u>Kościół Starokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej</u>	ks. mgr Waldemar Maj	535 wiernych ^[21]	Kościół Starokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej jest kontynuatorem Kościoła Starokatolickiego w PRL, który powstał w wyniku rozłamu w Polskim Kościele Starokatolickim (który powstał w latach 30. XX wieku w wyniku rozłamu w polskiej diecezji misyjnej Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego) w 1965 r. Kościół zorganizowany jest w ustroju episkopalno-synodalnym, przyjmując naukę dogmatyczną i moralną Kościoła rzymskokatolickiego z wyjątkiem dogmatu o nieomyślności papieża oraz jego uniwersalnej jurysdykcji. Duchownych starokatolickich nie obowiązuje celibat, a kapłanem może być tylko mężczyzna. Kościół Starokatolicki uznaje kult świętych, kult Maryi, kult obrazów i relikwii oraz modlitwy za zmarłych. Przyjmuje wiarę w czyściec, realną obecność Chrystusa w Eucharystii. Wierni zamieszkują głównie województwo mazowieckie, łódzkie, dolnośląskie i śląskie.	
<u>Ewangeliczny Związek Braterski w RP</u>	Zwierzchnik: Ludwik Skworc	530 wiernych ^[21]	Związek wyznaniowy działający na terenie Polski od 31 stycznia 1990 r.	
<u>Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego</u>	Roman Witek	505 wiernych ^[21]	Chrześcijanie Dnia Sobotniego – wyznanie wyodrębnione z polskiego Kościoła Adventystów Dnia Siódmego w latach 30. przez Alfreda Kube. Często mylnie identyfikowany z adventyzmem. Nie należy on do wyznań adventystycznych, ponieważ nie wierzy w specyficzny adventystyczny wykład księgi Daniela, rok 1844 jako początek czasu końca, świątynię w niebie, oraz prorokinię adventystyczną Ellen White.	
<u>Stowarzyszenie</u>	Oskar Schier	425	Związek wyznaniowy prawnie	

Zborów Chrześcijan w RP		wiernych (2013) ^[24]	działający na terenie Polski od 11 stycznia 1990 r.	
Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża „Lectorum Rosicrucianum”	Kierownictwo Krajowe	404 wiernych ^[21]	Nauka Szkoły opiera się na koncepcji „dwóch łańdów natury”. Istnieje znany nam porządek natury zawierający zarówno śmierć, jak i życie, znany też jest pierwotny, boski łańd. Jednym z celów pracy kościoła Rosicrucianum jest głoszenie wiernym o prawdziwym źródle ich pragnienia oraz wyjaśnianie konieczności powrotu do boskiej natury.	
Centrum Chrześcijańskie Kanaan	Bolesław Paliwoda	306 wiernych ^[21]	Ewangelikalny kościół założony we Wrocławiu w 1996 roku. Skupia 7 zborów.	
Wiara Baha’i w Polsce	Przewodniczący Patrick Crowley	224 wiernych (2011) ^[15]	Bahaizm założył Mirza Hussayn Ali Nuri w roku 1863. W Polsce został zarejestrowany w roku 1992.	
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w RP	Prezydent Helmut Iwa	224 wiernych (2011) ^[15]		
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego w Polsce	Lech Bieleń	203 wiernych ^[21]	Jeden z odłamów Badaczy Pisma Świętego powstały w Polsce w latach trzydziestych XX wieku, którego założycielem był Czesław Kasprzykowski. Obecna siedziba stowarzyszenia w Polsce znajduje się Bydgoszczy.	
Zbór Ewangeliczny „Agape” w Poznaniu	Przełożony Zboru Kazimierz Krystoń;	193 wiernych (2011) ^[15]	Zbór swoją nauką wywodzący od chrześcijaństwa apostołskiego. Zarejestrowany w 1991 roku.	
Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	Starszy Kapłan Antoni Adamczyk	184 wiernych ^[21]	Początki związku wyznaniowego sięgają prowadzonych od roku 1975 spotkań modlitewnych przez byłego zakonniką zakonu bonifratrów. Zarejestrowany został w roku 1991.	
Wspólnota Chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa”	Przewodniczący Rady Kościoła Adam Piątkowski	180 wiernych (2010) ^[15]	Wspólnota o charakterze zielonoświątkowym. Zarejestrowana w 1995 roku.	
Rodzima Wiara	Stanisław Potrzebowski	180 wiernych (2011) ^[15]	Związek odwołujący się do przedchrześcijańskich wierzeń słowiańskich.	
Karaimski Związek Religijny w RP	Szymon Pilecki	169 wiernych ^[21]	Karaimi posługują się językiem karaimskim należącym do języków tureckich, ale w odróżnieniu od większości ludów tureckich, nie są wyznawcami islamu. Wyznają religię, która na przełomie VII i VIII w. wyłoniła się z judaizmu. Założycielem tego odłamu był Anan ben Dawid z Basry. Uznają oni tylko Biblię, w szczególności Pięcioksiąg Mojżeszowy, odrzucając autorytet rabinów i Talmudu.	
Zbór Stanowczych Chrześcijan w RP	Piotr Pilch	157 wiernych ^[21]	Kościół o charakterze pentekostalnym, istniejący od ponad 60 lat.	
Chrześcijańska	Andrzej Cyrikas	150	Niezależny samorządny	

<u>Wspólnota Ewangeliczna</u>		wiernych (2011) ^[15]	ewangelikalny zbór znajdujący się na terenie Bielska-Białej zarejestrowany prawnie 25 lipca 1990 r.	
<u>Szkoła Zen Kwan Um w Polsce</u>	Grzegorz Maciejewski	146 wiernych ^[21]	Szkoła zen, opierająca się na tradycji buddyzmu koreańskiego i nauczaniu Dae Soen Sa Nima Seung Sahn.	
<u>Związek Ajapa Yoga</u>	Guru Prasad Paramahansa	133 wiernych ^[21]	Związek wyznaniowy działający na terenie Polski, oparty na zasadzie medytacji zwanej adżapajogą, która jest prostą, praktyczną i naukową techniką oddechowo-medytacyjną.	
<u>Kościół Katolicki w RP obrządek bizantyńsko-słowiański (neounicki)</u>	bp Zbigniew Kiernikowski, biskup siedlecki	131 wiernych ^[21]		 Cerkiew neounicka św. Nikity Męczennika w Kostomłotach
<u>Gmina Wyznaniowa Starozakonnych w RP</u>		120 wiernych (2011) ^[15]	Gmina działająca w opozycji do Związku Wyznaniowych Gmin Żydowskich w RP. Została zarejestrowana w 2003 roku.	
<u>Związek Buddyjski Kanzeon</u>	Mistrz Zen Andrzej Bogdan Krajewski	113 wiernych (2013) ^[24]	Związek opiera się na nauce buddyzmu i należącej do międzynarodowej sanghi, której siedziba znajduje się w Salt Lake City.	
<u>Zbór w Wodzisławiu Śląskim</u>		105 wiernych ^[21]	Protestancka wspólnota wyznaniowa działająca prawnie na terenie Polski od 14 maja 1990 r.	
<u>Kościół Chrześcijański „Arka” w Poznaniu</u>	Pasterz Kościoła Marian Rassek	103 wiernych (2011) ^[15]	Kościół należący do nurtu Kościołów lokalnych. Zarejestrowany w 1992 roku.	
<u>Kościół Chrześcijański „Wieczernik”</u>	Pastor Irena Stankiewicz	100 wiernych ^[21]	Związek nurtu zielonoświątkowego wywodzący się z katolickiego ruchu oazowego i charyzmatycznego. Został zarejestrowany w 1996 roku.	
<u>Buddyjska Wspólnota „Zen Kannon”</u>	Izabela Olejnik-Kozłowska	100 wiernych ^[21]	Podstawową praktyką w tej wspólnocie jest praktyka medytacyjna zwana zazen, której istotą jest poznanie swojej prawdziwej natury, osiągnięcie stanu buddy.	
<u>Wspólnota „Drzewo Oliwne”</u>	Koordinator Anna Cieślar	ok. 100 wiernych (2011) ^[15]	Wspólnota ewangelicznych chrześcijan zarejestrowana w 1994 roku.	
<u>Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego</u>	Przewodniczący Emil Stekla	84 wiernych (2011) ^[15]	Chrześcijański związek wyznaniowy o charakterze ewangelicznym i antytrynitarnym, głoszący konieczność przestrzegania biblijnego Dekalogu, w tym przykazania o święceniu szabat ^[25] . Zarejestrowany w 1991 roku.	

<u>Światowy Uniwersytet Duchowy „Brahma Kumaris” w Polsce</u>	Dyrektor Uniwersytetu Aneta Łój	83 wiernych (2013) ^[24]	Nauka Uniwersytetu oparta jest na zasadach z pogranicza <u>hinduizmu i buddyzmu</u> .	
Związek Buddyjski „Khordong” w Polsce	Przewodniczący Anna Siwecka	80 wiernych (2011) ^[15]	Związek wywodzący się z tradycji buddyzmu tybetańskiego – ningma. Zarejestrowany w 1994 roku.	 Gompa Drophan Ling w Darnkowie
<u>Misja „Centrum Służby Życia”</u>	Janusz Grabiec	77 wiernych ^[21]	Ewangeliczna wspólnota religijna posiadająca swój jedyny <u>zбір</u> w Skoczowie. Zбір jest współorganizatorem Ewangelicznego Festiwalu Życia w <u>Wiśle</u> .	
<u>Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”</u>	Sensei Sunya Kjohede	70 wiernych (2011) ^[15]	Związek wyznaniowy stanowiący jeden z ośrodków polskiego buddyzmu. Szkoła pochodzi z gałęzi <u>buddyzmu zen</u> .	
<u>Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem” – Kościół w Tarnowie</u>	Pastor-Prezbiter Jan Skarbek	ok. 70 wiernych (2011) ^[15]	Związek wyznaniowy należący do nurtu protestantyzmu ewangelicznego. Został zarejestrowany w 1997 roku.	
<u>Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt</u>	imam Ryszard Ahmed Rusnak	61 członków (2013) ^[24]	Prawnie działający na terenie Polski <u>szyicki związek wyznaniowy</u> oparty na Ahl-ul-Bayt, co oznacza rodzinę. Członkowie zgromadzenia uważają, że termin odnosi się do wszystkich pobożnych muzułmanów. Ilość szyitów w Polsce szacuje się na 6020.	
<u>Zbór Chrześcijański w RP</u>	Paweł Ratz	55 wiernych (2009) ^[15]	<u>Ewangelikalno-protestancki</u> związek wyznaniowy działający prawnie w Polsce od 10 kwietnia 1990 r.	
<u>Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej</u>	Naczelny Imam Mahmud Taha Żuk	51 członków ^[21]	Związek wyznaniowy zrzeszający polskich wyznawców <u>szyickiej wersji islamu</u> .	
<u>Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim</u>	Rada Starszych (5 osób)	ok. 50 wiernych (2011) ^[15]	Pentekostalna wspólnota chrześcijańska zarejestrowana w 1990 roku.	
<u>Kościół Pentakostalny w RP</u>	Prezbiter Naczelny Zbigniew Rękorajski	ok. 50 wiernych (2011) ^[15]	Do 2000 roku funkcjonował jako Zbór Ewangeliczny Horeb. Zarejestrowany w 1996 roku.	
<u>Stowarzyszenie Muzułmańskie Ahmadiyya</u>	Amir Hamid Karim Mahmud	45 wiernych (2009) ^[15]		
<u>Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc”</u>	Przewodnicząca Czesława Przybylska	40 wiernych (2011) ^[15]	Powstał na terenie Polski w 1995 roku.	
<u>Biblijny Kościół Baptystyczny</u>	Pastor Adam Tołwiński	36 wiernych (2010) ^[15]	Kościół należący do konserwatywnego nurtu baptystycznego. Zarejestrowany w 1996 roku.	
<u>Stowarzyszenie</u>	Lech Katrycz	35 wiernych	Wyznanie założone w <u>USA</u> w	

Chrześcijańskiej Nauki		(1996) ^[15]	1879 roku przez <u>Mary Baker Eddy</u> .	
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego Ruch Reformacyjny	Paweł Zając	30 wiernych ^[21]	Kościół chrześcijański, uznający Biblię za jedyną regułę wiary i praktyki, oraz Boga w Trzech Osobach – Ojca, Syna i Ducha Świętego. Kościół wierzy w zbawienie jedynie z łaski, ważność Dekalogu, świętość dnia sobotniego i bliskie Powtórne Przyjście Chrystusa. Praktykuje się trzy obrzędy: chrzest, umywanie nóg i Wieczernię Pańską. Wszyscy wyznawcy Kościoła są wegetarianami i pacyfistami. Kościół nie uczestniczy w życiu politycznym. Jest przeciwny ekumenii. Działa w 125 krajach świata, posiada 35 000 członków. Kościołem zarządza Generalna Konferencja.	 Dom modlitwy Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego Ruchu Reformacyjnego w Katowicach
Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach	Pastor Kościoła Antero Kaczan	30 wiernych (2010) ^[15]	Kościół należący do nurtu zielonoświątkowego. Zarejestrowany w 1993 roku.	
Centrum Chrześcijańskie „Nowa Fala”	Pastor Adam Sawicki	ok. 30 wiernych (2010) ^[15]	Centrum, związane z nurtem zielonoświątkowym, powstało z grona osób aktywnych w ruchu oazowym i charyzmatycznym w Kościele Katolickim. Zostało zarejestrowane w 1996 roku.	
Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce	Przewodniczący Zarządu Roman Załozny	29 wiernych (2011) ^[15]	Wyznanie powstałe na skutek rozłamu w ruchu adwentystycznym. Zarejestrowane w roku 1990.	
Centrum Biblijne „Jezus Jest Panem”		29 wiernych (2010) ^[15]	Kościół pentekostalny zarejestrowany w 1990 roku.	
Zbór Ewangelii Łaski	Przełożony Zboru Piotr Kotysz	25 wiernych (2011) ^[15]	Wspólnota zielonoświątkowa uważająca W.M. Branhama za proroka. Została zarejestrowana w 1993 roku.	
Chrześcijańska Wspólnota „Jezus Panem”	Pastor Wspólnoty Jerzy Tarnowski	24 wiernych (2010) ^[15]	Wspólnota założona w Pabianicach. Zarejestrowana w roku 1992.	
Izraelicka Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu		20 wiernych (2008) ^[15]	Gmina wyodrębniła się ze Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP. Została zarejestrowana w 2001 roku.	
Zbór Ewangeliczny „Jeruzalem” w Żywcu	Prezbiter-Pastor (Przełożony Zboru) Alojzy Stasica	17 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 1996 roku.	
Stolica Boża i Barankowa		15 wiernych (2011) ^[15]	Wyznanie o niesprecyzowanej doktrynie stanowiące rodzaj kilkunastu osobowej komuny, wspólnie prowadzącej gospodarstwo rolne.	
Wspólnota Chrześcijańska „Pojednanie”		15 wiernych (2011) ^[15]	Wspólnota powstała na bazie grupy oazowej w roku 1989. Zarejestrowana w roku 1991.	
Stowarzyszenie Świadomości Duchowej Miłości w Polsce		12 wiernych (2011) ^[15]	Stowarzyszenie zarejestrowane w 1990 roku.	

<p>Kościół Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie</p>	<p>Pastor Lucyna Kopacz</p>	<p>22 wiernych (2008), 3 duchownych (20015)^[26]</p>	<p>Kościół protestancki, należący do Aliansu Ewangelicznego w RP. Podstawowym źródłem wiary jest Biblia, chrzest przyjmuje się w wieku świadomym, wierni spotykają się na regularnych nabożeństwach i są zobowiązani do życia zgodnego z biblijnymi zasadami. Kościół powstał z przekształcenia istniejącej od 1991 roku rzeszowskiej Wspólnoty Modlitewno-Ewangelizacyjnej. 30 lipca 1997 roku wierni złożyli wniosek w Departamencie Wyznań MSWiA o rejestrację kościoła, która nastąpiła 17 listopada 1997 roku^[26]. Strona internetowa (http://www.syjonkjchrz.cba.pl/).</p>	
--	-----------------------------	--	--	--

Kościóły i inne związki wyznaniowe, co do których brak jest niektórych istotnych danych

Ta część listy zawiera nowo powstałe związki wyznaniowe lub o niepełnych bądź niepotwierdzonych danych.

Nazwa	Zwierzchnik	Liczba wiernych w 2014 roku	Opis	Zdjęcie siedziby
<u>Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP</u>	bp <u>Jerzy Rybka</u>	1218 wiernych (2017) ^[19]	Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP wyodrębnił się z Kościoła Polskokatolickiego w RP w 1995 roku. Założyli go wierni warszawskiej parafii polskokatolickiej <u>Dobrego Pasterza</u> , którzy byli krytycznie nastawieni do postępowania władz zwierzchnich Kościoła Polskokatolickiego w RP. 6 października 2006 roku PNKK w RP został wpisany do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych MSWiA. Za priorytetowe zadania kościół stawia sobie jurysdykcyjną jedność z <u>Polskim Narodowym Kościołem Katolickim</u> oraz pełną komunią z <u>Kościółem rzymskokatolickim</u> .	 Parafia Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w <u>Warszawie</u>
<u>Uczniowie Ducha Świętego</u>	Weronika <u>Stęporowska</u>	1018 wiernych (2011) ^[15]	Podstawowym źródłem wiary dla uczniów Ducha Świętego jest wyłącznie <u>Nowy Testament Pisma Świętego</u> . Wyznawcy Ducha Św. uznają <u>Kościół katolicki</u> za matkę wszystkich kościołów.	
<u>Katolicki Kościół Narodowy w Polsce</u>	Pierwszy Biskup Kościoła <u>Adam Rosiek</u>	1005 wiernych ^[potrzebny przypis]	Nauka <u>Katolickiego Kościoła Narodowego</u> nie odbiega od wiary i tradycji <u>Świętego Powszechnego i Apostolskiego Kościoła</u> tradycji zachodniej. Kościół przyjmuje wszystkie dogmaty dotyczące <u>Trójcy Świętej</u> , mariologiczne oraz eklezjologiczne z wyłączeniem dogmatu o nieomyślności papieża, którego uznaje jako następcę apostoła Piotra.	
<u>Staroprawosławna Cerkiew Staroobrzędowców</u>	Przewodniczący Rady Ogólnego Zebrania Cerkwi oraz Duchowny o. Mariusz <u>Jefimow</u>	624 wiernych (2017) ^[19]	Powstał jako odłam <u>Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego</u> . Został zarejestrowany w Polsce 18 grudnia 2013 roku.	
<u>Zachodni Zakon Sufi</u>	Przedstawiciel Krajowy Zakonu Sufi <u>Mariola Trzpis-Miedziewska</u>	576 wiernych (2002) ^[15]	Organizacja związana z ruchem <u>New Age</u> , otwarta dla wszystkich ludzi bez względu na rasę czy wyznanie.	
<u>Ruch Williama Branhama</u>		ok. 500 ^[27]	Działa od końca lat 60. Opiera się na naukach <u>Williama Branhama</u> . Wspólnota nie zabiega o rejestrację. Ma cztery odłamy.	
<u>Medytacyjne</u>	Przewodniczący	460 wiernych (2000) ^[15]	Zarejestrowane w 1994	

Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai w Polsce	Łukasz Kuś		roku	
Kościół „Chrystus dla wszystkich”	Prezbiter Naczelny Leszek Zając	327 wiernych (2005) ^[15]	Związany jest z nurtem zielonoświątkowym. Powstał i został zarejestrowany w 1993 roku.	
Związek wyznaniowy Hindu Bhawan w RP	Pradhan Haresh Lalwani	ok. 320 wiernych (2010) ^[15]	Zarejestrowany w 2008 roku.	
Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”		296 wiernych (2011) ^[15]	Związek odwołujący się do przedchrześcijańskich wierzeń słowiańskich.	 Obrządku ZZW „Słowiańska Wiara”
Kościół Zjednoczeniowy	Reprezentant Narodowy Martha Anna Kral	261 wiernych (1992) ^[15]	Głównym celem Kościoła jest zbudowanie Królestwa Bożego na Ziemi. Mooniści wierzą, że <u>Jezus Chrystus nie doprowadził do końca swojej misji</u> , gdyż nie założył Prawdziwej Rodziny, której dzieci byłyby wolne od <u>grzechu pierworodnego</u> . Taką misję miał wypełnić <u>Sun Myung Moon</u> i jego trzecia małżonka, Hak Ja Han, nazywana przez wyznawców Matką Niebiańską, z którą miał dwanaścioro dzieci.	
Jednota Braci Polskich	Robert Kisiel	260 wiernych (2003) ^[15]	Bracia za wyłączną podstawę swej doktryny uważają Biblię. Podobnie jak bracia polscy są <u>antytrynitarzami</u> – nie uznają dogmatu o <u>Trójcy Świętej</u> . Bracia polscy udzielają chrztu przez zanurzenie na podstawie wiary. Raz do roku obchodzą Wieczerną Pańską poprzedzoną umywaniem nóg. Za dzień świąteczny uznają <u>sobotę (szabat)</u> i przestrzegają biblijnych przepisów pokarmowych.	
Centrum Chrześcijańskie „Miecz Ducha” w Kaliszu	Przewodniczący Rady Kościoła Andrzej Stawikowski	ok. 200 wiernych (2010) ^[15]	Zarejestrowany w 1998 roku.	
Kościół Ewangeliczny w RP	Przewodniczący Rady Kościoła Daniel Cichocki	ok. 200 wiernych (2007) ^[15]	Powstał w wyniku reorganizacji w 1988 roku Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego.	
Związek Taoistów Tao Te King	Przewodniczący Związku Lada Malińakova	ok. 200 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2004 roku.	
Kościół Prezbiteriański	Pastor Naczelny Mi Soon Shin	ok. 200 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2006 roku.	
Niezależna Gmina	Przewodniczący	ok. 190 wiernych	Zarejestrowany w 2000	

Wyznania Mojżeszowego w Gdańsku	Zarządu Jakub Szadaj	(2004) ^[15]	roku.	
Kościół Armia Zbawienia w RP	Zwierzchnik Joan Grace Munch	177 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2006 roku.	
Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”	Biskup Dariusz Mach	172 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2003 roku.	
Chrześcijański Kościół Dobra	Suweren Jacek Zakrzewski	ok. 170 wiernych (1997) ^[15]	Zarejestrowany w 1996 roku.	
Związek Buddystów Czan	Przewodniczący Paweł Rościszewski	ok. 150 wiernych (2001) ^[15]	Zarejestrowany w 1997 roku. Zrzesza buddystów praktykujących czan (jap. zen) według nauk Mistrza Szengjena i jego ucznia Johna Crooka	
Sangha „Dogen Zenji”		115 wiernych (2010) ^[15]	Zarejestrowany w 2009 roku. Związek zrzesza uczniowie Mistrza Kaisena.	
Unia Ewangelikalna w RP		107 wiernych (2011) ^[15]	Związek został zarejestrowany w 2004 roku.	
Ruch Chrześcijański Mt28	Dyrektor Krajowy Zbigniew Masewicz	103 duchownych (2011) ^[28]	Ewangelikalny związek wyznaniowy zarejestrowany w 1992.	
Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego	Wielki Brat Zakonu: Robert Mikołajek	ok. 100 wiernych (2011) ^[15]	Związek wyznaniowy działający na terenie Polski, tylko w województwie małopolskim ^[15] . Prowadzi działalność badawczo-edukacyjną w zakresie tworzenia zindywidualizowanych technik dążenia do wiedzy oraz zajmuje się konstruowaniem indywidualnego oprzyrządowania filozoficznego dla osób zajmujących się poszukiwaniem wiedzy. W początkowej fazie Doktryna i Dogmat Zakonu wypracowane zostały w oparciu o nauki mistrzów zawarte w buddyzmie, hinduizmie, jodze i sztuce zen, a w późniejszym czasie przemodelowane zostały w oparciu o mistykę chrześcijańską i jej liczne nurty.	
Związek hatha jogi Brama Jogi	Nauczyciel Tadeusz Grajner	ok. 100 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 1998. Związek propaguje Hatha Jogę.	
Ormiański Kościół Apostolski Katolikosatu	Przewodniczący Zarządu Ks. Mher Tsaturyan	ok. 100 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2010 roku.	

<u>Eczmiadzyńskiego w RP</u>				
Związek Postępowych Gmin Żydowskich „Beit Polska”	Prezes Zarządu Piotr Stasiak	100 wiernych ^[potrzebny przypis]	Związek został oficjalnie powołany 16 kwietnia 2008 w Warszawie przez ponad 100 osób. Prace nad utworzeniem związku wyznaniowego trwały od połowy 2007. Beit Polska przeprowadza konwersje na judaizm. Wiele członków tej organizacji to konwertyci, zarówno posiadający żydowskich przodków, jak i nieposiadający. Do Beit Polska należą Beit Warszawa, Beit Trójmiasto oraz Beit Konstancin.	 Synagoga Beit Warszawa
Kościół Chrześcijański „Jezus Żyje”	Pierwszy Pastor Jerzy Przeradowski	95 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 1997 roku.	
Polski Ewangeliczny Kościół Braterski		94 wiernych (2005) ^[15]	Powstał w 1996 roku, zarejestrowany w 1997.	
Chrześcijański Związek Wyznaniowy „Źródło”	Przewodniczący Julian Miłogrodzki	76 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 1997 roku.	
Warszawski Kościół Międzynarodowy	Przewodniczący Rowan Sally Howard	ok. 70 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2000 roku.	
Związek Khyung Dzon w Polsce		68 wiernych (1995) ^[15]	Zarejestrowany w 1995 roku.	
Zbór Panmonistyczny		53 wiernych (2005) ^[15]	Wyznanie powstałe w 1921 roku. W roku 1961 przyjęło obecną formę oraz nazwę.	
„Wspólnota bez Bram” Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzai w RP	Waldemar Pieńkowski	53 wiernych (2005) ^[15]	Związek wyznaniowy działający na terenie Polski, z kręgu buddyzmu zen, uważany za zamkniętą, zelitaryzowaną wspólnotę, której członkowie to jednocześni kapłani.	
Warszawski Kościół Chrystusowy	Przewodniczący Stanisław Solanikow	52 wiernych (1998) ^[15]	Zarejestrowany w 1995 roku	
Kościół Chrześcijański „Miejsce Odnowienia”	Pastor Senior Małgorzata Lewandowska	ok. 50 wiernych (1999) ^[15]	Spółeczność związana z ruchem zielonoświątkowym. Zarejestrowany w 1995 roku.	
Kościół „Ekklesia” w Warszawie		ok. 50 wiernych (2004) ^[15]	Zarejestrowany w 1997 roku.	
Ursynowska Społeczność Ewangeliczna	Pastor Paweł Jarosz	ok. 40 wiernych (2005) ^[15]	Wspólnota zarejestrowana w 1997 roku. Członek Aliansu Ewangelicznego w RP.	
Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle	Pastor Tadeusz Pilch	ok. 40 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 1997 roku.	
Zbór w Opolu – „Społeczność Wywołanych”	Biskup Czesław Sobociński	ok. 30 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 1998 roku.	

Związek Wyznaniowy „Eckankar” w Polsce	Prezydent Helena McKeivitt	ok. 30 wiernych (2011) ^[15]	Opiera się na w świętej księdze Shariat-Ki-Sugmad. Zarejestrowany w 1997 roku.	
Kościół Anglikański w Polsce	Proboszcz Parafii Warszawskiej Robert David Gamble	28 wiernych (1999) ^[15]	W Polsce zarejestrowany w 1996 roku.	
Kościół w Radomiu		24 wiernych (1999) ^[15]	Kościół należący do nurtu kościołów lokalnych. Zarejestrowany w 1994 roku.	
Kościół Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej	Pastor Tomasz Konrad Jankowski	20 wiernych (1999) ^[15]	Zarejestrowany w 1997 roku.	
Zbór Wolnych Chrześcijan	Przełożony Zboru Jan Brokl	20 wiernych (2001) ^[15]	Powstał na terenie Polski w roku 1927. Zarejestrowany w roku 1992.	
Miejscowy Kościół w Lublinie		17 wiernych (2006) ^[15]	Zarejestrowany w 1998 roku.	
Kościół Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze	Pasterz Roman Wnuk	16 wiernych (1996) ^[15]	Powstał w 1992 roku i w tym roku został zarejestrowany.	
Zbór Ewangeliczny „Betel” w Warszawie		15 wiernych (2005) ^[15]	Zbór należący do nurtu ewangelicznego. Powstał w roku 1993, zarejestrowany w roku 1994.	
Kościół Ewangeliczny „Ichtus” we Wrześni		15 wiernych (2007) ^[15]	Wyłonił się z Kościoła Ewangelicznych Chrześcijan. Zarejestrowany w 1995 roku.	
Kościół Chrześcijan w Rybniku	Starszy Piotr Skoczył	15 wiernych (2010) ^[15]	Zarejestrowany w 1998 roku.	
Lokalny Kościół w Kwidzynie		15 wiernych (2004) ^[15]	Zarejestrowany w 1998 roku.	
Związek Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang”	Przewodniczący Rady Michał Wolniak	5 wiernych (2011) ^[15]	Zarejestrowany w 2010 roku.	
Bractwo Zakonne Himavanti	Ryszard Matuszewski		Działa od lat 80. XX wieku. Ruch uznawany za sektę destrukcyjną.	
Zbór Ewangelicko-Baptystyczny w Katowicach	Przełożony Zboru Tomasz Kalisz		Zarejestrowany w 1990 roku. Brak innych danych.	
Ruch Świadomości Babadzi Herakhandi Samadź	Przewodniczący Mariusz Iwanowski		Związek z nurtu hinduistycznego, zarejestrowany w 1990 roku. Ruch szerzy „Odwieczną Religię” zgodnie z przekazem Baba Ji; wierni starają się koncentrować uwagę na istnieniu Boga; wśród praktyk rozwoju duchowego znajdują się <u>joga</u> , medytacja i psychoterapia (oparta o <u>psychologię humanistyczną</u>) ^[29]	

Związek Wyznaniowy Kwinarystów			Zarejestrowany w 1992 roku.	
Kościół Dobrego Pasterza	Przewodniczący Naczelnej Rady Moner Shaded		Zarejestrowany w 1993 roku.	
Wspólnota Dzog-czen w Polsce	Dyrektor Zarządu Tomasz Jerzy Damzyn		Zarejestrowana w 1994 roku. Dzog-czen nawiązuje do przed buddyjskiej tradycji kultów szamańskich Bon oraz nauk szkoły ningma.	
Kościół Miłosiernego Boga	Zwierzchnik Edward Bogusławski		Zarejestrowany w 1994 roku.	
Polski Kościół Słowiański			Zarejestrowany w 1995 roku.	
Związek Garuda w Polsce	Przewodnicząca Justyna Przondo		Zarejestrowany w 1995. Skupia osoby praktykujące starotybetańską tradycję Bon.	
Kościół Panteistyczny „Pneuma”	Prezes Janusz Nowakowski		Zarejestrowany w 1996 roku.	
Kościół Nowego Przymierza w Lublinie	Pastor: Paweł Chojecki		Zarejestrowany w roku 1997.	Traktuje Biblię jako nieomyłne źródło wiedzy chrześcijańskiej. Uważają, że zbawienie jest z niczym nie zasłużonej łaski. Mocno angażują się w politykę.
Związek Buddyjski Dak Shang Kagyu w Polsce			Zarejestrowany w 1997 roku.	
Kościół Unitariański			Zarejestrowany w 1997 roku.	
Polski Kościół Dialogu	Dialogos Maciej Bugaj		Zarejestrowany w 1997 roku.	
Chrześcijański Kościół „Dobra Nowina”	Pastor Mariusz Krzysztof Siedlecki		Zarejestrowany w 1997 roku	
Kościół „Misja dla Polski”	Pastor Feliks Byczkowski		Zarejestrowany w 1997 roku.	
Zgromadzenie Braci i Sióstr „Politeistów”	Generalny Zwierzchnik Dawid Oleszko		Zarejestrowany w 1998 roku.	
Związek Wyznaniowy Polska Chrześcijańska Służba			Zarejestrowany w 1998 roku.	
Kościół Chrześcijański „Otwarte Drzwi”	Pastor Joannes Wilhelmus Marie van Dam		Zarejestrowany w 1998 roku.	
Kościół Miłosierdzia Jezusowego	Głowa Kościoła Sebastian Poznański		Zarejestrowany w 2001 roku.	
Kościół Chrześcijański w Warszawie	Pastor Kościoła Maksymilian Pyra		Zarejestrowany w 2003 roku. Członek Aliansu Ewangelicznego w RP.	

Kościół Chwały	Przewodniczący Marcin Podzorski		Zarejestrowany w 2003 roku. Powstał w wyniku reorganizacji Centrum Biblijnego „Jezus Jest Panem”. Początkowo nosił nazwę Chrześcijański Kościół Reformacyjny.	
Kościół Chrześcijański Nowe Życie	Pastor Grażyna Rozwadowska		Zarejestrowany w 2005 roku.	
Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	Biskup Tomasz Marut		Zarejestrowany w 2006 roku.	
Ormiański Kościół Apostolski w RP	Prezes Unan Ananyan		Zarejestrowany w 2006 roku.	
Związek Wyznaniowy Singh Saba Gurudwara w RP	Naczelny Przełożony Jawahar Jyoti Singh		Zarejestrowany w 2007 roku. Jedyny sikhijski związek wyznaniowy w Polsce.	
Instytut Śardza Ling	Przewodniczący Dariusz Sawczuk		Zarejestrowany w 2008 roku. Instytut założony przez Njimę Dakpę Rinpocze w 2007 roku na życzenie uczniów.	
Zrzeszenie Kościołów Chrystusowych w RP			Zarejestrowany w 2009 roku.	
Związek Buddyjski „Dzogcien Kunzang Cziuling” w RP			Zarejestrowany w 2011 roku.	
Wyznawcy Słońca	Naczelny Pierwszy Łukasz Zalega		Zarejestrowany w 2013 roku.	
Kościół Dobrej Nadziei	Biskup Naczelny Kościoła Tomasz Szczęsny-Wróbiewski		Zarejestrowany w Polsce 4 czerwca 2014 roku.	
Związek Buddyjski „Yeshe Khorlo” w Rzeczypospolitej Polskiej			Zarejestrowany w Polsce 30 września 2014 roku.	
Ośrodek Wietnamskiego Buddyzmu w Polsce	Przewodniczący Hien Ha Minh		Zarejestrowany w Polsce 17 czerwca 2015 roku.	
Kościół Chrześcijański Zoe	Biskup Krzysztof Dominik Rompa		Zarejestrowany w Polsce 12 stycznia 2016 roku.	
Kościół „Chrześcijańska Wspólnota Jordan”	Pastor Główny Kościoła Władysław Jan Jamróż		Zarejestrowany w Polsce 27 stycznia 2016 roku.	
Powszechny Kościół Ludu Bożego	Pasterz Kościoła Janusz Jan Bukowski		Zarejestrowany w Polsce 25 kwietnia 2016 roku.	
Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w Rzeczypospolitej Polskiej	Superintendent Krajowy Piotr Gąsiorowski		Zarejestrowany w Polsce 24 stycznia 2017 roku.	

Kościół Boga
Żywego, Będącego
Wsparciem i
Podporą Prawdy,
Kościół Światło
Świata

Przewodniczący
Rady Kościoła
Rogelio Rojas
Gonzales

Zarejestrowany w Polsce
31 lipca 2018 roku.

Krajowe organizacje międzykościelne

Nazwa	Przewodniczący	Opis
<u>Polska Rada Ekumeniczna</u>	<u>Jerzy Samiec</u>	Polska Rada Ekumeniczna to organizacja ekumeniczna zrzeszająca polskie Kościoły protestanckie, starokatolickie i prawosławne; działająca od czasów II wojny światowej, zarejestrowana w 1946.
<u>Towarzystwo Biblijne w Polsce</u>	<u>Małgorzata Platajs</u>	Towarzystwo działające na terenie Polski, które za swój cel przyjmuje rozpowszechnianie Pisma Świętego wśród wiernych różnych wyznań. Towarzystwo Biblijne w Polsce jest członkiem Polskiej Rady Ekumenicznej
<u>Rada Zborów Ewangelicznych</u>	<u>Kazimierz Muranty</u>	
<u>Alians Ewangeliczny w RP</u>	<u>Mateusz Wichary</u>	Alians Ewangeliczny to polska organizacja międzykościelna zarejestrowana 21 stycznia 2000 r., której celem jest reprezentowanie i wspieranie działalności ewangelicznego chrześcijaństwa w Polsce.
<u>Polska Unia Buddyjska</u>	<u>Waldemar Zych</u>	Celem Unii jest reprezentacja interesów członków wobec Państwa i innych związków i kościołów, a także na forum międzynarodowych organizacji buddyjskich. Unia ma za zadanie koordynować współpracę pomiędzy związkami buddyjskimi oraz pomagać w szeroko rozumianej działalności na rzecz społeczeństwa.

Związki wyznaniowe już nieistniejące

Raport Głównego Urzędu Statystycznego pt. **Wyznania religijne, stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2012-2014** wymienia 18 wyznań, „które zaprzestały działalności, uległy rozwiązaniu bądź przyłączyły się do innych wspólnot”^[18]. Są to między innymi:

Nazwa	Opis	Data rozwiązania
Związek Badaczy Biblii w RP	Powstały w 1982 roku odłam Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego w nurcie Badaczy Pisma Świętego. W wyłonił się w 1982 roku na skutek nieporozumień wewnątrz Stowarzyszenia. Został zarejestrowany w 1986 roku, lecz poza nazwą nie różnił się od Stowarzyszenia. W roku 1997 Związek Badaczy Biblii przyłączył się do Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego ^{[30][31]} .	W 1997 roku podjął uchwałę o przyłączeniu się do Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego ^[23] .
Urząd Apostolski Jezusa Chrystusa	Odłam Badaczy Pisma Świętego, który dotarł do Polski z Niemiec w 1950 roku i został zarejestrowany 24 grudnia 1960 roku jako <i>Stolica Apostolska w Jezusie Chrystusie</i> . Od 2005 roku brak danych o działalności związku wyznaniowego ^[32] .	Ostatnie dane z 2005 roku – 17 wiernych. Wykreślony z rejestru w 2013 roku ^[18] .
Zbór Chrześcijan we Wschowie		Został rozwiązany w 1997.
Kościół Chrześcijański w Toruniu		W 1997 roku Kościół podjął decyzję o formalnym rozwiązaniu i przyłączeniu się do lokalnego Kościoła Zielonoświątkowego ^[23] .
Kościół Chrześcijan w RP		Kościół uległ likwidacji w 1998 roku ^[23] .
Zbór Ewangeliczny Syjon w Dziegiełowie		W 1999 roku zbór uległ formalnemu rozwiązaniu i wszedł w struktury Kościoła Wolnych Chrześcijan ^[23] .
Kościół Maranatha		Kościół uległ rozwiązaniu w 2001 roku ^[23] .
Zbór Ewangeliczny „Jordan” w Gdyni		W 2001 został rozwiązany i wykreślony z rejestru. Zbór wszedł w struktury Kościoła Pentakostalnego w RP.
Związek Wyznaniowy „Wierzę w Dobro Człowieka”	Związek zarejestrowany w 1992 roku. W roku 2000 liczył 94 członków.	W roku 2002 działalność związku została zawieszona ^[15] .
Wspólnota Nauk Różokrzyża		Wspólnota zaprzestała działalności w czerwcu 2003 roku.
Zbór Chrześcijański Leczenia Duchem Bożym	wspólnota wyznaniowa działająca od 1990 roku, kierowana przez <u>Bogdana Kacmajora</u> , zwana popularnie „sektą Niebo” ^[33] .	
Grupa Wyznaniowa „Śhri Vidya”		Wykreślony z rejestru 12 stycznia 2005
Havurah Lelimud Jahadut – Bractwo dla Poznawania Judaizmu		Wykreślony z rejestru 11 października 2006.
Kościół Ewangeliczny „Misja Łaski”		Stał się zbozem Kościoła Chrześcijan Baptystów ^[15] .
Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Jezusa Chrystusa		Uległ rozwiązaniu

Zbór Ewangeliczny „Nazaret”		Uległ rozwiązaniu
Zielonoświątkowy Kościół Przepowiedni Salomona		Uległ rozwiązaniu
Kościół Chrześcijański w Rypinie		Uległ rozwiązaniu i wszedł w skład Kościoła Zielonoświątkowego.
Kościół Boży		Uległ rozwiązaniu.
Nowe Jeruzalem		Uległ rozwiązaniu.
Kościół Zjednoczonych Chrześcijan	Fikcyjny związek wyznaniowy podejrzewany o przestępstwa gospodarcze. Nie prowadził działalności religijnej.	W latach 1993–1995 przeprowadzono proces delegalizacji fikcyjnego Kościoła.
Kościół Remonstrantów Polskich	Fikcyjny związek wyznaniowy podejrzewany o przestępstwa gospodarcze. Nie prowadził działalności religijnej.	
Chrześcijański Kościół Głosicielei Dobrej Nowiny	Fikcyjna wspólnota religijna wykorzystywana przez swoich liderów do prowadzenia działalności gospodarczej i wyłudzenia przywilejów podatkowych przysługujących związkom wyznaniowym ^[34] .	

Badania dotyczące przekonań religijnych

Według sondażu Eurobarometru z 2010 roku odpowiedzi mieszkańców Polski na pytania w sprawie wiary były następujące^[35]:

- 79% – „Wierzę w istnienie Boga”
- 14% – „Wierzę w istnienie pewnego rodzaju ducha lub siły życiowej”
- 5% – „Nie wierzę w żaden rodzaj ducha, Boga lub siły życiowej”
- 2% – „Nie wiem”.

Tylko trzy kraje europejskie mają większy odsetek wierzących w Boga: Malta 94%, Rumunia 92% i Cypr 88%, przy średniej europejskiej 51%^[36].

W 2018 r. opublikowano badanie przeprowadzone przez Pew Research Centre, w którym Polska okazała się krajem z największą na świecie różnicą w religijności (definiowaną jako znaczenie religii w życiu) między grupą wiekową 18-39 a 40 i więcej. Różnica ta wynosi 23 punkty procentowe. Jest ona jeszcze większa (29 p.p.), jeśli chodzi o uczestnictwo w nabożeństwach religijnych – 26% dorosłych poniżej 40 r.ż. deklaruje cotygodniowe uczestnictwo w nabożeństwach, w porównaniu do 55% osób w wieku 40 lat i powyżej^[37].

Uwagi

- a. Były to: Kościół Rzymskokatolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski w PRL, Kościół Ewangelicko-Reformowany w PRL, Kościół Polskokatolicki w PRL, Kościół Metodystyczny w PRL, Kościół Starokatolicki Mariawitów w PRL, Polski Kościół Chrześcijan Baptystów, Zjednoczony Kościół Ewangeliczny w PRL, Kościół Katolicki Mariawitów w PRL, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich, Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego, Kościół Wolnych Chrześcijan, Kościół Chrystusowy, Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego w Polsce, Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego, Wschodni Kościół Staroobrzędowy, Stolica Apostolska w Jezusie Chrystusie, Protestancka Wspólnota Regionu Bieszczadzkiego, Świecki Ruch Misyjny „Epifania”, Jednota Braci Polskich, Nowoapostolski Kościół w Polsce, Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan w PRL, Karaimski Związek Religijny, Muzułmański Związek Religijny w PRL, Związek Religijny Wyznania Mojżeszowego, Związek Buddystów Zen „Sangha” w Polsce, Stowarzyszenie Buddyjskie Zen „Czogie” w Polsce, Stowarzyszenie Buddyjskie Karma Kagyu w Polsce, Wspólnota Religijna – Lektorium Rosicrucianum – Filia międzynarodowej

Szkoły Złotego Różokrzyża, Brahma Kumaris Raja Yoga, Związek Adżapa Jogi, Związek Badaczy Biblii w Polsce, Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa oraz Stowarzyszenie Buddyjskie Kandzeon.

- b. Stolica Boża i Barankowa, Zbór Panmonistyczny, Uczniowie Chrystusa i Ewangeliczne Stowarzyszenie Modlitwy.
- c. GUS nie zbiera samodzielnie danych statystycznych na temat liczby członków wyznań religijnych w Polsce. Dane te są co roku dostarczane przez związki wyznaniowe w postaci dobrowolnej ankiety wyznaniowej.
- d. Udział procentowy wyliczony w stosunku do liczby ludności na koniec 2011 roku – 38 538 447 osób, przeliczonej przez GUS na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2011 Główny Urząd Statystyczny: Ludność – bilans opracowany w oparciu o wyniki NSP 2011: 31.12.2011 r (http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/POZ_L_ludnosc_31.12.2011r.xls). 2012-10-08. [dostęp 2012-10-25].
- e. Za kryterium przynależności do Kościoła katolickiego czy Kościoła prawosławnego uznaje się chrzest, który w polskich warunkach dokonywany jest na niemowlętach. Równocześnie osoby zamierzające wystąpić z Kościoła katolickiego natrafiają na liczne trudności formalne ze strony właściwych duchownych tego Kościoła.
- f. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1347 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190001347>))
- g. Ustawa z dnia 4 lipca 1991 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1726 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001726>)).
- h. Ustawa z dnia 13 maja 1994 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 43 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000043>)).
- i. Ustawa z dnia 13 maja 1994 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 483 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000483>)).
- j. Ustawa z dnia 30 czerwca 1995 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1712 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001712>)).
- k. Ustawa z dnia 30 czerwca 1995 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1599 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001599>)).
- l. Ustawa z dnia 30 czerwca 1995 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1889 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001889>)).
- m. Ustawa z dnia 30 czerwca 1995 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 169 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000169>)).
- n. Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 14 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000014>)).
- o. Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 44 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000044>)).
- p. Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 13 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000013>)).
- q. Ustawa z dnia 20 lutego 1997 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1798 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001798>)).
- r. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 28 marca 1928 r. (Dz.U. z 1928 r. nr 38, poz. 363 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19280380363>))
- s. Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. (Dz.U. z 1936 r. nr 30, poz. 240 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19360300240>))
- t. Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. (Dz.U. z 1936 r. nr 30, poz. 241 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19360300241>))

Przypisy

1. Dz.U. z 2017 r. poz. 1153 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001153>)
2. Wysoczański 1969 ↓, s. 76–77.
3. Wysoczański 1969 ↓, s. 77.
4. Wysoczański 1969 ↓, s. 77–78.
5. Wysoczański 1969 ↓, s. 78.
6. Encyklopedia PWN: Polska. Kościoły i związki wyznaniowe (<http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Polska-Koscioly-i-zwiazki-wyznaniowe;4575054.html>). encyklopedia.pwn.pl. [dostęp 2015-09-13].

7. Małgorzata Winiarczyk-Kossakowska. *Uznanie administracyjne związków religijnych. Przyczynek do historii stosunków wyznaniowych w Polsce 1945–1949*. „Przegląd Religioznawczy”. 2/252, s. 73–77, 2014. Polskie Towarzystwo Religioznawcze. ISSN 1230-4379 (<http://worldcat.org/issn/1230-4379>).
8. Dz.U. z 1957 r. nr 001, poz. 6 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19570010006>)
9. Roman Rakoczy: *Ustawa o stosunku państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer business, 2008, s. 402. ISBN 978-83-7601-014-4.
10. Stefan Borkiewicz. *Związki Wyznaniowe – doktryna i praktyka*. „Radomir”, s. 19, 20, 1987/2 (nr 8).
11. Art. 30 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2017 r. poz. 1153 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001153>)).
12. Art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2017 r. poz. 1153 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001153>)).
13. Art. 31 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2017 r. poz. 1153 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001153>)).
14. Art. 32 ust.1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz.U. z 2017 r. poz. 1153 (<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170001153>)).
15. Departament Badań Społecznych i Warunków Życia GUS: *Wyznania Religijne – Stowarzyszenia Narodowościowe i Etniczne w Polsce 2009-2011* (http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/oz_wyznania_religijne_stow_nar_i_etn_w_pol_2009-2011.pdf). Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2013-03-28. ISBN 978-83-7027-519-8.
16. Paweł Borecki: *Zakaz dyskryminacji ze względu na wyznanie lub światopogląd w prawie polskim*. Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, 2015, s. 6, 7.
17. MAiC: Wykaz kościołów i związków wyznaniowych działających na podstawie odrębnych ustaw (http://web.archive.org/web/20160304195944/https://mac.gov.pl/files/wykaz_kosciolow_ustawowych.pdf). mac.gov.pl. [dostęp 2015-09-15]. [zarchiwizowane z tego adresu (https://mac.gov.pl/files/wykaz_kosciolow_ustawowych.pdf)] (2016–03–04)].
18. Paweł Ciecieląg, Grzegorz Gudaszewski, Mikołaj Haponiuk, Wojciech Sadłoń, Karol Sobiestiański, Wioletta Zwalińska: *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2012-2014*. Warszawa: GUS, 2016, s. 12. ISBN 978-83-7027-612-6.
19. Dominik Rozkrut i in.: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2018*. Warszawa: GUS, 2018-07-16, s. 114. ISSN 1640-3630 (<http://worldcat.org/issn/1640-3630>).
20. Piotr Siwicki, *Grekokatolicy i prawosławni w Polsce w świetle wyników spisu powszechnego z 2011 r.* (<https://www.ekumenizm.pl/koscioly/wschodnie/grekokatolicy-i-prawoslawni-w-polsce-w-swietle-wynikow-spisu-powszechnego-z-2011-r/>), Ekumenizm.pl, 26 lipca 2013 [dostęp 2018-12-18] (pol.).
21. Dominik Rozkrut i in.: *Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2017*. T. LXXVII. Warszawa: GUS, 2016, s. 194, 195. ISSN 1506-0632 (<http://worldcat.org/issn/1506-0632>).
22. episkopat.pl: Rada Biskupów Diecezjalnych (http://web.archive.org/web/20160502095831/http://episkopat.pl:80/struktura_kep/rada_biskupow_diec/0.1,index.html). [dostęp 2013-12-29]. [zarchiwizowane z tego adresu (http://episkopat.pl/struktura_kep/rada_biskupow_diec/0.1,index.html)] (2016–05–02)].
23. Mariusz Chmielewski, Grzegorz Gudaszewski, Andrzej Jakubowski, Departament Badań Demograficznych GUS: *Wyznania religijne, stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2006-2008* (http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/oz_wyzn_rel_stow_nar_i_etn_w_pol_2006-2008.pdf). Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2010.
24. Janusz Witkowski, Halina Dmochowska i in.: *Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2014*. . LXXIV, s. 193–194, 2014. Warszawa: GUS. ISSN 1506-0632 (<http://worldcat.org/issn/1506-0632>).
25. O nas – Zbory Boże Chrześcijan Dnia Siódmego (http://zboryboze.pl/?page_id=17). Zbory Boże. [dostęp 2017-07-20].
26. GUS 2016 ↓, s. 125.
27. Leszek Jańczuk. *Branhamizm w Polsce* (https://www.academia.edu/21096073/Branhamizm_w_Polsce). „Studia Theologica Pentecostalia”, 3/2015.
28. Ruch Nowego Życia (https://stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/oz_wyznania_religijne_stow_nar_i_etn_w_pol_2009-2011.pdf). stat.gov.pl. [dostęp 2018-06-07].
29. GUS 2016 ↓, s. 169.
30. Paweł Ciecieląg, dr Mikołaj Haponiuk, Olga Lewandowska, Małgorzata Krzysztofik: *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2009-2011*. Warszawa: GUS, 2013, s. 181. ISBN 978-83-7027-519-8.

31. „Śląsk Opolski”, tom 5, s. 19, Instytut Śląski w Opolu, 1995.
32. Paweł Ciecieląg, dr Mikołaj Haponiuk, Olga Lewandowska, Małgorzata Krzysztofik: *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2009-2011*. Warszawa: GUS, 2013, s. 152. ISBN 978-83-7027-519-8.
33. Reportaż o życiu w sekcie „Niebo” (<http://wyborcza.pl/1,75248,139644.html?disableRedirects=true>). *Gazeta Wyborcza*, 27.03.1997. [dostęp 2017-07-20].
34. Marek Kozubal: Kościół głosicieli świętej mamony (http://archiwum.rp.pl/artukul/488522_Kosciol_glosicieli_swietej__mamony.html) (pol.). rp.pl. [dostęp 2010-09-21].
35. Biotechnology Report (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_341_en.pdf) (ang.). Eurobarometr (s. 204, 381). [dostęp 2017-12-04].
36. Biotechnology Report (http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_341_en.pdf) (ang.). Eurobarometr (s. 203–204, 381). [dostęp 2017-12-04].
37. THE AGE GAP IN RELIGION AROUND THE WORLD: Young adults around the world are less religious by several measures (<http://www.pewforum.org/2018/06/13/young-adults-around-the-world-a-re-less-religious-by-several-measures/>) (ang.). Pew, 2018-06-18. [dostęp 2018-07-21].

Bibliografia

- Paweł Ciecieląg, dr Mikołaj Haponiuk, Olga Lewandowska, Małgorzata Krzysztofik: *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2009-2011*. Warszawa: GUS, 2013. ISBN 978-83-7027-519-8.
- Paweł Ciecieląg, Grzegorz Gudaszewski, Mikołaj Haponiuk, Wojciech Sadłoń, Karol Sobiestiański, Wioletta Zwalińska: *Wyznania religijne. Stowarzyszenia narodowościowe i etniczne w Polsce 2012-2014* (http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5500/5/1/1/oz_wyznania__religijne_stow_nar_i_etn_w_pol_2012-2014.pdf). Warszawa: GUS, 2016. ISBN 978-83-7027-612-6.
- MAiC: *Wykaz kościołów i związków wyznaniowych działających na podstawie odrębnych ustaw – stan na 20.10.2015* (http://web.archive.org/web/20160304200130/https://mac.gov.pl/files/tabela_na_s_trone_mac_-word-_koscioly_ustawowe.pdf). 2015-10-20.
- Kościoły i związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych (http://web.archive.org/web/20150320124406/https://mac.gov.pl/files/ost_e-rejestr_eb_12_03_2015.pdf). mswia.gov.pl. [dostęp 2015-09-04].
- Mały Rocznik Statystyczny – Archiwum (http://web.archive.org/web/20141013030051/http://old.stat.gov.pl/gus/5840_2144_PLK_HTML.htm), Główny Urząd Statystyczny
- Wydział Publikacji Zbiorczych w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS. *Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2012* (http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/RS_rocznik_statystyczny_rp_2012.pdf). , s. 212, 213, 2012. Warszawa: Główny Urząd Statystyczny. ISSN 1506-0632 (<http://worldcat.org/issn/1506-0632>).
- Wiktor Wysoczański. *System zwierzchnictwa państwowego nad związkami wyznaniowymi w Polsce lat 1918–1939*. „Rocznik Teologiczny”. XI. 2, s. 67–97, 1969.

Źródło: „https://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Kościoły_i_inne_związki_wyznaniowe_w_Polsce&oldid=58342856”

Tę stronę ostatnio edytowano 26 gru 2019, 11:14. Tekst udostępniany na licencji Creative Commons: uznanie autorstwa, na tych samych warunkach (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.pl>), z możliwością obowiązywania dodatkowych ograniczeń. Zobacz szczegółowe informacje o warunkach korzystania (http://foundation.wikimedia.org/wiki/Warunki_korzystania).